

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 07.06.2021

§ 237

Valtuustoaloite matalan kynnyksen mielenterveysavun lisäämiseksi Lahdessa KV

4009/00.01.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Erityisasiantuntija Päivi Pitkänen, puh. 044 482 0590

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.”

Perusteluosa

Valtuutettu Tiina Jokinen ja 3 muuta valtuutettua 10.5.2021:

”Matalan kynnyksen mielenterveysavun puute on edelleen ongelma ympäri Suomea. Mielenterveyden häiriöt ovat kuitenkin yleisin syy sairauspäivärahan saamiselle. Kela maksoi vuonna 2019 sairauspäivärahaa mielenterveyden häiriöiden perusteella 5,2 miljoonasta päivästä, mikä on yli kolmannes kaikista sairauspäivärahapäivistä. Mielenterveysongelmat ovat myös yleisin työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen syy.

Mielenterveysongelmien hoito ja ennaltaehkäisy on siis sekä inhimillisesti että taloudellisesti järkevää. Hoitoon hakeutumisen voivat estää epätietoisuus oikeasta hoitopaikasta, pelko stigmasta ja avun saamisen hitaus.

Akuuteista mielenterveysongelmista kärsivän potilaan täytyy usein ensin odottaa ajan saamista terveyskeskukseen. Tämän jälkeen täytyy odottaa ajan saamista erikoislääkärille. Psykkisten ongelmien keskellä pitkä odotus ja toimipisteestä toiseen kulkeminen voi tuntua ylivoimaiselta haasteelta. Joskus apu tulee lopulta liian myöhään.

Kynnyksetön hoitopääsy on potilaalle yksinkertaista ja helpottaa hoitoon hakeutumista ennen kuin tilanne vakavoituu. Esimerkiksi Vantaalla on HYKS-Psykiatrian kanssa yhteinen mielenterveyspalvelupiste, jonne kuka tahansa voi ilman ajanvarausta hakeutua matalalla kynnyksellä. Pisteelle voi myös varata ajan netistä. Helsinki on avannut kuluneella valtuustokaudella kaksi matalan kynnyksen Mieppi-mielenterveyspistettä (Kalasatama ja Myllypuro). Mieppi-pisteissä tarjotaan maksutonta, luottamuksellista keskusteluapua ilman lähetettä, nopealla ja helpolla ajanvarauksella ja myös walk-in palveluna.

Terapiatakuu

Eduskunta käsittelee #Terapiatakuu -kansalaisaloitetta, jonka tavoite on taata nopeampi pääsy kuukauden kuluessa lyhytterapioiden ja muun mielenterveyden keskusteluavun piiriin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on jo linjannut, että mielenterveyden hoitoon pääsyä on tarkoitus vahvistaa tiukentamalla hoitotakuuta perusterveydenhuollossa, ja lisäksi matalan kynnyksen palveluita on tuotava etenkin lapsille ja nuorille lähiympäristöihin. Mahdolliset tulevat mielenterveyspoliittiset linjaukset asettavat lisää tavoitteita myös

Lahdessa toteutettavaksi. Vallitseva koronatilanne lisää tarvetta mielenterveysavulle, myös lasten ja nuorten pääsy perustasolla keskusteluapuun ja psykososiaaliseen hoitoon on varmistettava kouluterveydenhuollon tai matalan kynnyksen mielenterveyspisteen kautta.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme kynnyksettömän pääsyn kokeilemista kaupungin/Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän mielenterveyspalveluissa ja kokeilun tulosten hyödyntämistä tulevaisuuden sotekeskusten palvelujen kehittämisessä.”

Vastauksena valtuustoaloitteeseen todetaan seuraavaa:

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialalta on pyydetty tietoja kehittämistoimista liittyen valtuustoaloitteeseen. Yhtymän alueen sotekeskuskehittämisessä panostetaan perustason mielenterveyspalvelujen kehittämiseen osana perusterveydenhuoltoa. Avoterveydenhuollon toimivuus ja ennen kaikkea nopea palveluihin pääsy on hoidon saamisen ohella aivan keskeistä myös mielenterveys – ja päihdeasiakkaiden osalta. Keskeinen osa kehittämistyötä on myös perustason osaamisen vahvistaminen.

Etulinjan kehittämistyötä tehdään myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa (IPC ja CoolKids-toimintamalli ja terveydenhoitajien kouluttaminen). Toimintamallit liittyvät lasten ja nuorten masennusoireiden varhaiseen interventioon kouluilla. Alaikäisten perustason mielenterveys- ja perheenneuvolapalvelujen uusi palvelumalli otettiin käyttöön 1.10.2020 alkaen. Yksikön resursseja kyettiin vahvistamaan talousarviossa 2021 ja parhaillaan tehdään suunnitelmaa mm. jalkautumisesta. Erikoissairaanhoidon tukee perustasoa, mutta

perustasolla tulee kyetä jatkossa hoitamaan aikaisempaa enemmän mielenterveyden häiriöitä.

Mielenterveys- ja päihdekokonaisuus Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus – mallissa (liite) esitellään toimenpiteitä liittyen mm. terapiatakuuseen, henkilöstön osaamisen vahvistamiseen, monialaisen työskentelyn kehittämiseen sekä asiakasosallisuuden vahvistamiseen mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Keskeistä on myös kartoittaa 3.sektorin ja yhdistysten sekä yritysten ja oppilaitosten verkoston roolit palvelukokonaisuudessa ja tiivistää sidosryhmäyhteistyötä näiden kanssa tavoitteellisesti.

Yhteenvedona voidaan todeta, että matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita on edelleen tarve vahvistaa ja kehittää eri toimijoiden yhteistyönä. Koronapandemia on osaltaan lisännyt palvelutarvetta sekä tuonut esiin, että palveluita tulee tarjota monipuolisesti (walk-in – digipalvelut). Hyvinvointiyhtymän palvelujen lisäksi tärkeitä toimijoita ovat paikalliset yhdistykset/yhteisöt, jotka tarjoavat matalalla kynnyksellä tukea, kuntoutusta, kohtaamispaikkoja, vertaisryhmiä sekä kokemusasiantuntijoiden apua. Kaupunki tukee osaltaan yhdistyksiä ja yhteisöjä, jotka tarjoavat asukkaille kohtaamispaikkoja ja osallisuutta vahvistavia toimintoja.

Kaupungin ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön toimintaohjelma 2021-2025 valmistui keväällä 2021. Siinä on esitelty mm. seudullista yhteistyötä eri toimijoiden välillä, yhteisiä hankkeita ja tavoitteita ehkäisevälle työlle. Keskeisinä tavoitteina nähdään, että ehkäisevä työ toteutuu monialaisena yhteistoimintana, jonka suunnittelemiseen ja toteuttamiseen osallistuvat myös asukkaat ja yhdistykset. Tärkeää on, että asiakastyössä olevan henkilökunnan osaaminen päihdeistä ja niiden haitoista, rahapelihaitoista,

lähisuhdeväkivallan ehkäisystä sekä edistävästä mielenterveydestä vahvistuu.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -